

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ
Pod sídlištěm 9/1800
182 11 Praha 8 – Kobylisy

V Praze dne 25.4.2005
Č.j.:1520/2005 - 11

**Cestovní zpráva
ze zahraniční služební cesty do Budapešti na WPLA**

1. Úvodní informace

a) Vysílající subjekt	Český úřad zeměměřický a katastrální
b) Termín a místo pracovní cesty	6.4. – 10.4. 2005 – Budapešť - Maďarsko
c) Přesné znění názvu akce	Workshop WPLA – „EU Enlargement:
impact on the Land Administration" Pozn.
d) Účastníci cesty	Ing.Vít Suchánek
Ing. Svatava Dokoupilová
e) Datum zpracování zprávy	25.4.2005
f) Cestovní zprávu schválil dne
předseda ČÚZK |

Pozn. Název workshopu byl upřesněn po napsání úkolového listu, takže se liší od původního.

2. Časový přehled pracovní cesty

6. 4. 2005	12.25 18.30.- 20.00	odlet z Prahy do Budapešti Ice breaking reception
7. 4. 2005	8.30 - 9.30 9.30 - 17.40 19.30 - 22.00	registrace zasedání workshopu v Paláci maďarské kulturní nadace Galavečer
8. 4. 2005	9.00 - 17.00	zasedání workshopu v Paláci maďarské kulturní nadace
9. 4. 2005		setřídění poznatků a diskuse s Ing. Vališem
10.4. 2005	10.30	odlet z Budapešti do Prahy

3. Program - projednávané otázky

Téma workshopu bylo „Dopad rozšíření Evropské unie na správu území“

Program WPLA byl rozdělen do tematických bloků, ve kterých byly předneseny prezentace týkající se podobných problémů. Po úvodním bloku proběhly celkem 4 odborné bloky (dva ve dvou časových úsecích) a celý workshop byl zakončen blokem hodnotícím a shrnujícím stručně průběh jednání.

Zahájení workshopu

Tematické bloky:

1. Institucionální rozvoj a nové služby
2. Úloha správy území při formulaci a zavádění politik a programů, týkajících se zemědělství a životního prostředí (dvojitý blok)
3. Modernizace služeb správy území
4. Pozemkové úpravy: Hlavní principy a nejlepší metody

Závěrečný blok

Průběh pracovní cesty – obsah zajímavých příspěvků; osoby, se kterými bylo jednáno

Čtvrtek 7.dubna

Zahájení

Workshop zahájil maďarský ministr zemědělství a rozvoje venkova Dr.Imre Németh, který stručně zmínil historii registrace pozemků a průběh jejich privatizace v Maďarsku a zdůraznil dlouholetou spolupráci Maďarska s WPLA a pohovořil o důležitosti mezinárodní spolupráce v oblasti správy území zejména po nedávném rozšíření a dalším očekávaném rozšiřování EU. Zde uvedl zejména projekty EU INSPIRE a Galileo.

Dalším řečníkem v úvodní části workshopu byl Guennadi Vinogradov, tajemník UNECE WPLA, který poděkoval ministrovi za plodných 10 let spolupráce a zdůraznil, že hlavním problémem při správě území je nedostatek kapacit a administrativní překážky mezi jednotlivými stupni řízení v jedné zemi a že Maďarsko je dobrým zdrojem informací o tom, jak může správa území vypadat.

Jako poslední vystoupil Bengt Kjellson, předseda UNECE WPLA, který zdůraznil dobré mezinárodní zastoupení na workshopu a dále podstatě zopakoval hlavní myšlenky řečené dvěma předchozími řečníky, vyzdvihl součinnost v Maďarsku pro IACS jako zdroj poučení a pozval přítomné na další WPLA do Helsinek.

Institucionální rozvoj a nové služby

V tomto úvodním bloku prezentací vystoupili postupně Gerhard Muggenhuber z Rakouska, Damir Pahic z Chorvatska, Helge Onsrud z Norska, Edward Beardsall z Velké Británie a Marianna Pósfai z Maďarska .

Bylo konstatováno, že vývojové trendy správy území jsou všude stejné, a to:

- Snaha o organizační modernizaci - rychlejší služby za méně peněz
- Digitalizace dat
- Zlepšováním průběhu registrace zvýšit spolehlivost katastru
- Zkvalitňování služeb

Důležitý je zákazník a jeho požadavky, takže je nutno jeho požadavky zjistit a být vždy o krok před ním. Podle publikace Světové banky „Obchodování v roce 2005“ jsou 3 z 6 parametrů přímo spojeny se správou území, a to tyto :

- Registrace majetku
- Získání úvěru
- Ochrana investora

Z toho vyplývá, že správa území je součástí integrované služby a je proto třeba k ní přistupovat holisticky jak na národní, tak na mezinárodní úrovni.

V souvislosti s tím byl zajímavý příspěvek informující o Regionálním kulatém stolu o správě území v jihovýchodní Evropě, který zdůraznil potřebu sdílení informací v této oblasti.

Příkladem podobných trendů je i postup většiny severských zemí, které postupně přesunují registraci vlastnictví nemovitostí od soudů na katastrální úřady nebo mapovací služby. Dalším zajímavým tématem tohoto bloku byl elektronický převod majetku (e-převod), který je zatím v plenkách, ale začíná pronikat do povědomí veřejnosti jako rychlá, pohodlná, ale velice citlivá služba (co se týče její bezpečnosti a spolehlivosti). V této oblasti je ale ještě třeba hodně práce jak technické, tak hlavně přesvědčovací a vysvětlovací. Výsledkem by mělo být paralelně probíhající rychlé a bezpečné propojení procesu registrace s převodem v elektronické podobě. E-registraci je nutno řešit komplexně, včetně otázky plateb. HM Land Registry Velké Británie a Walesu posunula začátek provozu e-registrace na rok 2007, dříve počítali se zahájením provozu v roce 2006.

Poslední příspěvek se týkal představení CELK centra a jeho cílů a byla zdůrazněna potřeba kvalitní databáze dokumentů, bez které je i sebelepší vyhledávač naprosto bez užitku.

Závěrečná diskuse k tomuto bloku byla poměrně bouřlivá, protože byl vznesen návrh, že katastr by bylo nejlépe privatizovat (Helge Onsrud – Norkso), což vyvolalo mnoho reakcí, vesměs záporných.

Dále byl jedním diskutujícím zpochybněn model společného vedení pozemkové knihy a katastru, zda je to správná cesta a zda tento model může vůbec fungovat. Na toto zpochybnění negativně reagovali zástupci ČR a SR, jednak poukazem na bezproblémově

fungující jednotné systémy v jejich zemích, jednak na to, že takové zpochybňování je v rozporu s doporučeními WPLA ve Směrnících pro správu území.

Úloha správy území při formulaci a zavádění politik a programů, týkajících se zemědělství a životního prostředí

V první části tohoto bloku vystoupili Ignacio García Rodríguez ze Španělska, Attila András Takács z Maďarska, Karel Charvát z České republiky a Peter Winkler z Maďarska.

První prezentace se týkala dopadů směrnic EU na katastr a jeho správu. Ignacio popsal stručně principy INSPIRE a řekl, že z této směrnice bude Španělsko v nejbližších letech vycházet při tvorbě infrastruktury prostorových dat a s její implementací počítají v roce 2007. V oblastech katastru je pro ně INSPIRE příliš napřed, protože katastr není ve Španělsku ještě dostatečně rozvinutý. Dále zmínil systém IACS, který začali integrovat letos v lednu (17 různých systémů), ale mají problémy s aktualizací dat, protože za IACS je zodpovědné Ministerstvo zemědělství a za parcely katastr. Jejich LPIS obsahuje v současné době mapu 1:5000 a druhy plodin a je pravidelně aktualizován ve spolupráci s katastrem. Závěr zněl, že díky vnějším vlivům - EU - se jejich katastr mění k lepšímu a má stále detailnější informace.

Další zajímavý příspěvek se týkal Informačního systému o chráněných oblastech v Maďarsku, který vznikl díky podpoře EU a nyní je pravidelně aktualizován a je užíván především pro vnitřní potřebu země a pro výzkumné účely.

Příspěvek o nových webových službách z České republiky byl velice technicky pojatý a v podstatě předvedl na demoverzi možnost integrace zdrojových dat z různých aplikací a v různých formátech. Ukázal možnou technologii on-line přístupu k datům v různých formátech.

Příspěvek o úloze prostorových zdrojových dat pro GI v Maďarsku se týkal tvorby vrstev GIS, které je nutno budovat s ohledem na možnost jejich dalšího propojování do ucelených integrovaných systémů. Podal výčet referenčních databází, které je mezi sebou možno transformovat s pomocí on-line transformační služby. Dále hovořil o stavu budování sítě GPS, která by měla být dokončena koncem roku 2005. Některé stanice už ale pracují a jsou podobně jako je plánováno a budováno u nás, umístěny na střechách katastrálních úřadů. Katastrální mapy ve vektorové podobě budou v extravilánu hotové letos a intravilány v roce 2007. Při tvorbě databáze je nutné používat mezinárodní standardy a již existující databáze zrevidovat s ohledem na INSPIRE.

V diskusi k této části vystoupila Božena Lipej s informací o ustavení pracovní skupiny pro katastrální parcelu v EuroGeographics a cílech jejího programu: obecný a unifikovaný referenční systém s dostupností všech dat on-line.

Závěry z této části druhého bloku zní:

- Vnější změny či impulsy mají kladný vliv – např. Směrnice EU by mohly vyústit ve změny k lepšímu
- Pravidelná aktualizace dat je nutnou podmínkou fungování GIS
- Je možné vše získat a provádět přes internet?
- V GIS aplikacích je nezbytné používat mezinárodní normy
- V EU neexistuje společná politika či postupy v oblasti registrace vlastnictví nemovitostí resp. katastru
- Je vhodné pro katastrální organizace zaměřit se na zemědělství?

Ve druhé části tohoto bloku vystoupili Ewa Wysocka a Edward Mecha z Polska, Gábor Csornai a Bernadett Csonka z Maďarska.

První polský příspěvek se týkal propojení katastru a systému IACS. Bylo konstatováno, že kvůli systému IACS proběhl v Polsku velký rozvoj LPIS. Byla vytvořena tzv. ARMA, která je zodpovědná za LPIS a používá oficiální katastrální data, která jsou ale pro IACS zbytečně přesná. Za katastr v Polsku odpovídá národní mapovací agentura. Oba systémy spolupracují, data jsou získávána jenom jednou a jsou kontrolována podle nejnovějších standardů.

Druhý polský příspěvek byl přednesen zástupcem uživatelů polského LPIS a týkal se zkušeností se právním a skutečným statusem nemovitostí při stanovování hranic pozemků, což bylo velice úzce zaměřené téma. Opět zde byla zdůrazněna nutnost vlastníka znát svá práva, aby mohl plnit své povinnosti související s jeho vlastnictvím nemovitostí. V polském občanském zákoníku je stanoveno, že předmět má být oddělen od vlastnictví. Polský katastrální systém je víceúčelový a je základem pro ekonomické plánování. Synchronizací s registry vznikl nový integrovaný systém.

Oba maďarské příspěvky se podrobněji zabíraly GIS aplikacemi v souvislosti s řízením oblasti podpor v systému IACS. Byly popsány vrstvy LPIS a postupy, které vedly k vytvoření fungujícího systému monitorování úrody, v němž se ukázalo, že zákresy 95% zemědělců byly přijatelné, což prokázala i následná kontrola. Dále bylo konstatováno, že katastr není součástí LPIS, ale pouze jeho pomocnou vrstvou.

Pátek 8.dubna

Modernizace služeb správy území

V tomto úvodním pátečním bloku vystoupili Pierrette Fraisse z Belgie, Adriana Padureanu z Rumunska, Piroska Zalaba z Maďarska a David Blaikie z Velké Británie.

Belgický příspěvek se zabýval vývojem a současným stavem belgického katastru. Cílem postupného vývoje propojování jednotlivých součástí informačních systémů o půdě, katastru, hypotékách oceňování majetku atd. je systém GAPD – Generální správa patrimoniální dokumentace (což je veškerá dokumentace týkající se majetku, jeho vlastníků, hypoték, ocenění, map, historie). Rumunský příspěvek se týkal popisu poměrně nového katastrálního systému v Rumunsku, který funguje spojením pozemkových knih a katastru od poloviny roku 2004. Používají samofinancující princip. Mají celkem 2950 zaměstnanců v celkem 42 místních katastrálních úřadech. V lednu 2005 zahájili novou činnost – jednotnou registraci majetku - převzali registraci od soudů a od června by chtěli začít používat e-podpis pro získávání výpisů z katastru.

Maďarské e-slужby vycházejí z digitalizovaného datového systému TAKAROS, který je přístupný i dálkově jak pro vnitřní i vnější registrované uživatele. Takto je možno získat kopie map, zasílat informace o změnách či platit kartou. E-podpis je používán pouze pro identifikaci uživatele, ale ne pro ověření dokumentů, protože to maďarské zákony neumožňují.

Britský příspěvek se týkal důležitosti harmonizačního procesu v oblasti dat a datových služeb, k čemuž byly využity soukromé firmy. Dnes je již 2 roky systém funkční a slouží rychle a efektivně všem jejich zákazníkům.

Závěr z této sekce je následující:

Vláda nese velkou odpovědnost za zlepšování a implementaci efektivního a uživatelsky přátelského systému správy území. Oslovení soukromé sféry je vždy nutno důkladně zvážit, protože správa území je úkol ponejvíce státní. Je nutné mít přesný a podrobný plán implementace a rozvoje, protože měnit cokoli důležitého v průběhu procesu znamená zvýšení nejen nákladů, ale i doby implementace.

Pozemkové úpravy: Hlavní principy a nejlepší metody

V prvním bloku tohoto tématu vystoupili Vilma Daugaliene z Litvy, Róbert Sebestyén z Maďarska, Isabel Gonzáles García ze Španělska a Goran Ivarsson ze Švédska.

Všechny příspěvky se týkaly stavu pozemkových úprav v jednotlivých zemích a důležitosti citlivého přístupu k této otázce. Zatímco v západních zemích (starších členech EU) jsou pozemkové úpravy již používány k rozvoji zemědělství, ve východních zemích (nových členech EU) se teprve hledají a připravují postupy, jak je co nejefektivněji a nejcitlivěji provést. Z toho byl učiněn jeden ze závěrů tohoto bloku, a to ten, že je důležité, aby se východní země poučily z chyb při pozemkových úpravách v západních zemích a provedly ji tedy co nejrychleji a bez zbytečného setrvávání na místě. Velmi zajímavý byl příspěvek Gorana Ivarssona, který porovnával pozemkové úpravy a různé přístupy k nim ve Švédsku a Arménii. Ve Švédsku jsou pozemkové úpravy lesních komplexů o průměrné rozloze 10000 ha prováděny od roku 1930 a mohou být za určitých podmínek vynuceny. V Arménii mohou být pouze dobrovolné, je politicky velmi citlivé a pilotní projekt začne teprve příští rok. Dále podrobně popsal postup pozemkových úprav ve Švédsku za použití podpůrného programu a zkušenosti, jak nejlépe dosáhnout souhlasu vlastníků s výsledkem pozemkových úprav – musí souhlasit alespoň 50%. Zdůraznil, že pouze komplexní pozemkové úpravy mohou dosáhnout žádoucích výsledků, zatímco dobrovolné a jednoduché pozemkové úpravy jsou vhodné pouze pro malá území a výsledky nemohou být ideální. Zdůraznil, že pro úspěch pozemkových úprav je klíčová informovanost vlastníků a úpravy jsou časově náročné.

Ve druhém bloku přednesli své prezentace Frank von Holst z Holandska, Ralph Merten z Německa, Zsuzsa Flachner z Maďarska a Vladimír Evtimov z Bulharska – reprezentant FAO.

V této části se hovořilo o dvou možnostech pozemkových úprav, a to povinných a dobrovolných, z nichž se v Holandsku více osvědčila povinné, podložené zákonem. Zástupce FAO informoval o Regionálním workshopu FAO o pozemkových úpravách, který se konal v Praze pod záštitou Ministerstva zemědělství ve dnech 7.-10.3.2005 (ČÚZK nebyl informován) – 50 účastníků z 18 CEE zemí + Kosova. Slovinsko, Slovensko a ČR byly vyzdvíženy jako země intenzivně investující veřejné prostředky do pozemkových úprav (ČR 600 mil. Kč v r. 2005). Pro velký zájem přislíbilo MZe ČR uspořádat obdobný workshop v r. 2006.

V průběhu těchto příspěvků byly vzneseny některé zajímavé dotazy ohledně:

- důležitosti pozemkových úprav pro rozvoj zemědělství, což je možno dokázat množstvím žádostí z nově přistupujících zemí EU na FAO.
- v několika příspěvcích však bylo zdůrazněno, že v současné době nemohou být pozemkové úpravy konstruovány pouze ze zemědělského hlediska, ale musí zohledňovat též požadavky infrastruktury, životního prostředí a celkového rozvoje venkova.
- sociálních dopadů pozemkových úprav – dříve to byl politický nástroj, dnes je potřeba dostatečně informovat vlastníky půdy a budovat povědomí o pozitivním vlivu pozemkových úprav na jejich hospodaření

- dostatečných možností vzdělávání nových odborníků v této oblasti – jako kladný příklad byla uvedena Česká republika s jejím množstvím universit, které tento obor nabízejí, ale zároveň bylo konstatováno, že pouze univerzitní výuka nestačí, že je třeba už studenty zapojovat do projektů, aby si tuto práci tzv. osahali v praxi.

Závěrečné setkání

- V úvodu vystoupil zástupce National Survey of Finland Mr.Arvo Kokkonen, který pozval oficiálně všechny přítomné na následující WPLA do Helsinek Workshop se bude konat ve dnech 1.-2.9.2005, registrace byla otevřena 8.4. a bude uzavřena 15.6. 2005. Téma workshopu bude „Víceúčelový katastr – budte inspirováni“ a témata bloků jednání budou: Výzvy INSPIRE pro katastrální systémy
- Veřejný přístup k datům
- Zahrnutí nástrojů pro plánování využití území do katastru.

V závěrečném setkání promluvili postupně Bengt Kjellson, Guennadi Vinogradov, Bozena Lipej, Helge Onsrud, Damir Pahic, Christian Graefen a Chryssy Potsiou. Důležité poznatky a závěry z tohoto workshopu WPLA by se daly shrnout do následujících bodů (oficiální závěry budou dodatečně rozeslány sekretariátem WPLA):

- Je třeba se pořádně rozhlédnout kolem sebe při rozvoji nových institucionálních služeb a brát si z okolních organizací to nejlepší, co se tam dá najít
- PPP je třeba využívat a hledat co nejpříjemnější modely takovéto spolupráce
- Poukázáno na úlohu IT a možnosti akcelerace dodávek ITC systémů
- Zálžitosti návratnosti investic jsou stále v embryonálním stádiu
- V oblasti rozvoje správy území je stále velká potřeba sdílení informací, holistický přístup k externím datům, nutno zvýšit veřejné povědomí a budování možností
- Správa území je v současnosti poháněna dvěma velkými hnacími motory, a to jsou INSPIRE a potřeba rozvoje a podpory zemědělství
- Je potřeba větší průhlednosti k získávání podpory z národních ekonomik a mezinárodních příležitostí, kde může pomoci spolupráce s EuroGeographics
- Je potřeba sjednotit služby v oblasti trhu s nemovitostmi, což ale neznamená unifikaci jednotlivých organizací – je potřeba ještě hodně diskutovat na toto téma
- Bylo by dobré zařadit do některé z příštích WPLA prezentací týkající se EU směrnic o správě území
- Všechny organizace se shodly na tom, že zaznamenané informace je třeba zpřístupnit veřejnosti kvůli co nejefektivnějším rozhodovacím procesům, ale důraz by měl být kladen na zpřístupnění již existujících informací přes hranice a nikoli na organizační reformy uvnitř státu. Dalším společným hnacím motorem změn je zákazník a jeho povědomí o tom, jaké informace a za jakých podmínek jsou dostupné v jiných státech.

5. Technická dokumentace – příložit nebo odkaz, kde je k nalezení

Ke zprávě je přiložen seznam účastníků a program v tištěné podobě a CD-ROM se všemi prezentacemi a zprávami z jednotlivých bloků jednání. Tyto prezentace jsou taktéž přístupné na webových stránkách CELK centra http://www.celk.org/wpla_2005_04_program.asp .

6. Závěr z cesty a doporučení k využití poznatků

Kromě odborných poznatků, týkajících se především rozvoje e-sluzeb a zapojení katastru do informačního systému složeného z více registrů, je třeba využít i poznatků týkajících se organizace, průběhu a celkového zajištění WPLA pro uspořádání takovéto akce na podzim roku 2006 v Praze.

Téma pro tuto WPLA zajistí Ing.Vít Suchánek spolu s vedením ČÚZK do 30.6.2005 a organizační přípravu, návrh místa konání, ubytování a hrubý nástin doprovodných programů připraví Ing.Svatava Dokoupilová také do 30.6.2005. Podle diskuse s Bengtem Kjellsonem, předsedou UNECE WPLA, bude program workshopu WPLA na podzim roku 2006 v Praze, projednáván výborem WPLA na workshopu v Helsinkách.

Zpracovali : Ing.Svatava Dokoupilová
Ing.Vít Suchánek